

Augstskolu un programmu iekšējās kvalitātes sistēmas, studiju rezultāti un kvalifikāciju ietvarstruktūras

Prof. Andrejs Rauhvargers,
Rektoru padomes ģenerālsekretārs

Daži Boloņas procesa uzdevumi un Latvija

Grādu sistēma

- ✓ Bakalaura-maģistra-doktora struktūra
- +/- Viegli izprotama un caurskatāma
- +/- Pāreja uz nākošo ciklu
- ✓ Diploma pielikums

Kredītpunktu sistēma

- ✓ Pārnesei
- ✓ Uzkrāšanai
- o Kredītpunkti saistīti ar studiju rezultātiem

Daži Boloņas procesa uzdevumi un Latvija

Kvalitātes nodrošināšana

✓ ārējā kvalitātes nodrošināšanas sistēma

+/- AIKNC ārēja novērtēšana (plānota)

iekšējās kvalitātes sistēmas

+/- daļā augstskolu veidojas, bet

o nav balstītas studiju rezultātos /kompetencēs

o parasti nav programmu līmenī

○ Mūžizglītības rezultātu izvērtēšana un kredītpunktu piešķiršana par tiem

Daži Boloņas procesa uzdevumi un Latvija

Kvalifikāciju ietvarstruktūra

- ✓ Ir izanalizēts, kā nacionālās kvalifikācijas saistās ar trim Boloņas procesa cikliem
 - ✓ Ir nacionālo ciklu deskriptoru projekts
 - ✓ Projekts nacionālā līmenī apspriests 2005(!) gadā
- o ietvarstruktūras projekts nav oficiāli apstiprināts
- o nav formulēti studiju rezultāti katrai programmai un studiju kursam,
- o nacionālā ietvarstruktūrā nav (paš)sertificēta ar Eiropas aptverošo ietvarstruktūru

Kur slēpjas āķis?

- Pareizā atbilde:
STUDIJU REZULTĀTOS (learning outcomes)
- Var viegli konstatēt, ka viss vēl nepadarītais saistās ar to, ka neesam pārgājuši uz studiju rezultātos balstītu pieeju
- Boloņas procesa panākumu izvērtējums (stocktaking) parādīja, ka Eiropā kopumā vājākie sasniegumi ir
 - *kvalifikāciju ietvarstruktūru veidošanā,*
 - *kredītpunktu sasaistē ar studiju rezultātiem,*
 - *iekšējo kvalitātes sistēmu veidošanā,*
 - *Mūžizglītības rezultātu atzīšanā*

Lielākie uzdevumi tuvākajiem gadiem

- Izveidot iekšējās kvalitātes nodrošināšanas sistēmas augstskolās

Tām jābūt:

- balstītām studiju rezultātos (*learning outcomes*)
 - virzītām uz nepārtrauktu pilnveidi
- Pilnībā izveidot un apstiprināt ar Latvijas kvalifikāciju ietvarstruktūru, kas ir saskaņota ar Eiropas Augstākās izglītības telpas aptverošo struktūru (overarching framework of the EHEA)

Studiju (mācīšanās) rezultāti

- Studiju rezultāti ir apgalvojumi par to, ko studējošais **zina, izprot un ko tas ir spējīgs veikt** pēc attiecīgā izglītības segmenta apguves
(piem. studiju programmas, priekšmeta kursa, moduļa, atsevišķas nodarbības)
- t.i. tie ir izteikti zināšanu, prasmju un kompetenču formā

Kvalifikāciju ietvarstruktūra

Nacionālā kvalifikāciju ietvarstruktūra ir valstī iegūstamo kvalifikāciju sistemātisks apraksts pēc

- Līmeņa,
- iegūtajiem studiju rezultātiem (zināšanām, prasmēm, kompetencēm
- ieguldītā studiju darba apjoma (kredītpunktos)
- profila

1. cikls

2. cikls

3. cikls

EAIT ietvarstruktūrai
atbilstošas nacionālās
ietvarstruktūras izveide

EAIT
deskriptori

Nacionālie
deskriptori

18-240
ECTS

90-120
(60)
ECTS

180-240
ECTS

~120
ECTS

Balstīšanās uz studiju rezultātiem
nevis to saturu vienlaikus nozīmē pāreju
no pasniedzējā centrētas izglītības uz
studentā centrētu izglītību

*Muti ciet un
pierakstiet
ko es saku!*

Studiju rezultātu saistība ar kvalifikāciju ietvarstruktūru un programmu veidošanu

Nacionālais līmenis

- Formulē vispārīgos studiju rezultātus/ kompetences, kas jāsasniedz katra studiju cikla noslēgumā
(ciklu deskriptori kvalifikāciju ietvarstruktūrā)
- Formulē katra cikla vispārējos studiju rezultātus/ kompetences pa studiju jomām
(*bioloģijas bakalaurs Latvijā zina, prot, spēj veikt...*)

Studiju rezultātu saistība ar kvalifikāciju ietvarstruktūru un programmu veidošanu

Programmas līmenis

- Formulē studiju rezultātus iegūstamajai kvalifikācijai kopumā
- Formulē studiju rezultātus katram komponentam (kursam, praksei, utt.)
- Saskaņo komponentu studiju rezultātus ar programmas kopējiem rezultātiem

Tagad ir vieglāk apspriest programmu ar darba devējiem, studentiem, sabiedrību...

Kad programmas un atsevišķo kursu studiju rezultāti ir formulēti

- veido rīkus studentu sekmju vērtēšanai, kuri ļauj noteikt, **kādā pakāpē** ir sasniegti studiju rezultāti (ielikt atzīmes)
- Izveido alternatīvus ceļus, kā sasniegt šos studiju rezultātus (neklātienē, tālmācībā, pašmācībā, caur uzdevumiem darba vietā)

Augstskolas iekšējā kvalitātes sistēma

Kvalitātes menedžments

Rīki un mehānismi
kvalitātes mērīšanai,
novērtēšanai,
nodrošināšanai un
pilnveidei

Komunikācija
Līdzdalība
Uzticēšanās

Kvalitātes kultūra

Indivīda līmenis:
personīga
nodošanās kvalitātei

Kolektīva līmenis:
indivīdu attieksmes
summējas, veidojot
kultūru

“No augšas”

veicina

“No apakšas”

Eiropas Standarti un vadlīnijas iekšējai kvalitātes nodrošināšanai augstskolās

(Standartu un vadlīniju 1. sadaļa)

1.1 Iekšējā kvalitātes nodrošināšanas politika

Politikas dokumentam jāietver:

- Attiecības starp pasniegšanu un pētniecību konkrētajā augstskolā;
- Augstskolas kvalitātes stratēģiju;
- Kvalitātes nodrošināšanas sistēmas organizāciju;
- Fakultāšu, to struktūrvienību un personu atbildības sadalījumu par kvalitātes nodrošināšanu;
- Studentu dalību kvalitātes nodrošināšanā;
- Veidus, kā politika tiek realizēta, pārraudzīta un koriģēta.

1.2. Programmu un piešķiramo grādu kvalitātes nodrošināšanai jāietver

- paredzēto konkrēto studiju rezultātu izstrādi un publicēšanu;
- rūpīgu attieksmi pret mācību plānu un programmu struktūru un saturu;
- dažādu izglītības formu (klātienēs, neklātienēs, tālmācības, e-izglītības) un augstākās izglītības veidu (akadēmiskās, profesionālās) konkrētās vajadzības;
- atbilstošu mācību līdzekļu pieejamību;

1.2 Programmu un piešķiramo grādu kvalitātes nodrošināšanai jāietver

- oficiālos programmu apstiprināšanas pasākumus, kurus veic cita, nevis attiecīgo programmu mācošā struktūrvienība;
- studentu progresu un sasniegumu pārraudzību;
- regulāras programmu pārbaudes (kurās piedalās arī dalībnieki no ārpuses);
- regulāru informāciju no darba devējiem, darba tirgus pārstāvjiem un citām ieinteresētajām pusēm
- studentu dalību kvalitātes nodrošināšanā.

1.3. Studentu vērtēšana, konsekventi izmantojot publicētus kritērijus un pasākumus

Studentu vērtēšanas pasākumiem

- jābūt veidoti paredzēto studiju rezultātu ... sasniegšanas novērtēšanai;
- jāatbilst savam mērķim: diagnostiskam, pašpārbaudes, vai rezultātus novērtējošam;
- jāizmanto skaidrus un publicētus atzīmju piešķiršanas kritērijus;
- vērtējumam jābūt iespējami neatkarīgam no atsevišķa eksaminētāja lēmuma;

1.4 Mācībspēku kvalitātes nodrošināšana

Tiem, kas pasniedz,

- pilnībā jāpārzina un jāizprot pasniedzamais priekšmets,
- jābūt prasmēm un pieredzei,
 - lai savas zināšanas un izpratni efektīvi nodotu studentiem
 - saņemtu atpakaļ informāciju par savu darbību.
- augstskolām jāizstrādā veidi, kā nodrošināt, lai studentu mācīšanā iesaistītais personāls būtu atbilstīgi kvalificēts un kompetents.
- (pasniegšanas darbam) vāji sagatavoti pasniedzēji jānodrošina ar iespējām uzlabot prasmes līdz pieņemamam līmenim,

1.5 Mācību līdzekļi un atbalsts studentiem

- mācību līdzekļiem un citiem studentu atbalsta mehānismiem jābūt
 - studentiem viegli pieejamiem
 - veidotiem studentu vajadzībām un
 - tādiem, kas reaģē uz pakalpojuma lietotāju sniegto atgriezeniskās saites informāciju.
- augstskolām pastāvīgi jāuzrauga un jāuzlabo studentiem pieejamo palīdzības pakalpojumu efektivitāte.

1.6 Informācijas sistēmas efektīvai studiju programmu vadīšanai aptver vismaz:

- studentu sekmju rādītājus; studentu apmierinātību;
- absolventu nodarbinātību;
- pasniedzēju darba efektivitāti;
- pieejamos mācību resursus un to izmaksas;
- augstskolas galvenos darbības rādītājus.
- 1.7 Augstskolām ir pienākums sniegt sabiedrībai informāciju par programmām
 - par plānotajiem studiju rezultātiem un piešķiramo kvalifikāciju,
 - par pasniegšanas, studentu mācīšanās un rezultātu vērtēšanas organizāciju/procedūrām

Ko darīsim ES struktūrfondu projektā

Projekts ietvers:

- Iekšējo kvalitātes sistēmu izveidi augstskolās un programmās,
- Studiju rezultātu formulēšanu programmām kopumā un katrai tās sastāvdaļai
- Studiju rezultātu apguves vērtēšanas metodiku izstrādi

Valsts līmenī tam jānodrošina arī

- Kvalifikāciju ietvarstruktūras izveides pabeigšanu
- Mūžizglītības rezultātu atzīšanas sistēmas izstrādi

Iespējamā organizatoriskā pieeja

- Finansējums caur: IZM
- “idejiskā vadība” – Rektoru Padome
- tehniskā administrēšana – Latvijas Universitāte
- semināri un eksperti – pa studiju jomām

Rezultāti augstskolās un programmās

- izveidotas iekšējās kvalitātes sistēmas,
- izveidota studiju rezultātos balstīta pieeja,

Rezultāti valsts mērogā

Pabeigta kvalifikāciju ietvarstruktūras izveide

Radīta sistēma mūžizglītības rezultātu izvērtēšanai

Paldies par uzmanību!